

bona no era española en tiempo de Constantino; y en las otras cinco provincias hay muchos errores.

Pero sin embargo es útil esta memoria para saber que la opinión de los sabios del siglo décimo era que el emperador había hecho división de obispados; y es verosímil que este modo de pensar tuviese mucho mayor antigüedad; y aun es posible que Rasis leyera la noticia en escritos anteriores á su tiempo.

Sirve tambien para conocer, que aun cuando Constantino no hubiera hecho división de provincias eclesiásticas, se creyó decretada por el solo hecho de resolver la división de las civiles; pues ciertamente produjo los mismos efectos, habiéndose creido los obispos obligados á conformarse.

Núm. 3.

Carta de Montano, obispo de Toledo, al clero y pueblo de Palencia desde 522 á 531, en que consta que los obispos de Toledo eran metropolitanos de su provincia eclesiástica por costumbre que ya era antigua en aquel tiempo.

Esp. sag. tom. V. Apénd. III.

Dominis dilectissimis, fratribus, filiisque territorii Palentini Montanus episcopus, in Domino aeternam salutem.

Cunctarum ecclesiarum Domini potissimos praesules per Ezequielem prophetam terribilis illa commonitorii dictio, sub speculatoris nomine, concutit dicens: Fili hominis, speculatorēm cedi te demui Israel: audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me: si dicente me ad impium, impie morte morieris, non annuntiaveris ei, neque locutus fuies, ut avertatur á via sua impia, et vivat, ipse quidem in iniuitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram: et cetera quae hujus lectionis ordo de admonentis admonitique animis exquirendum ostendit.

Hac ergo voce permotus, hujus officii necessitudinem me

suscepisse non nesciens, studere curavi, ne cujusquam pertidit animam de manu mea Christus inquirat; *praesertim cum Toletanae urbi metropolitani privilegium vetus consuetudo tradiderit; et eo magis, non solum parochiarum, sed et urbium cura hujus urbis solicitet sacerdotem.* Ergo ut apostolus dicit: Quid horum vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate, et spiritu mansuetudinis? Nova namque *prae-*sumptio praesidentium vobis presbyterorum nostros pulsavit auditus: si tamen nova tantum et non detestabilis dici possit, quae ab initio fidei catholicae, numquam, praeter nunc, subrepsisse probatur, ut id quod per manus summi pontificis trinae divinitatis invocatio sanctificare consuevit, presbyter ignarus disciplinae conficere sibi chrisma prae-sumeret. Hoc si ignaviae est, tam demens sacerdos esse non debuit: si *prae*sumptionis est, hunc schismaticum esse quis nesciat, qui inauditam rem, et religioni contrariam, senescente jam mundo, talis temerator inducat?

Revolvatur manibus vestris, ó presbyteri, sacratissimus Numeri liber, in quo vestri officii in septuaginta seniorum personis auspicatus est honor, et invenietis, quorum negotiorum vobis praerogativa concessa sit Adjutores Dominus nostri laboris secundo dignitatis gradu esse voluit; non temeratores sacrarum quarundam rerum esse permisit. Sic Nadab, et Abiud ignem offerentes alienum, id est, sui officii non debitum, divinus ignis assumpsit; sic Core, Datham, atque Abiron Moysi, Dei gratia et divinis eloquiis perfruenti invidentibus ac dicentibus: non soli tibi locutus est Deus; quia omnis congregatio sancta est, nobis schismaticis interitus novae perditionis advenit, ut jejuno ore insaciabiliter terra absorveret, quos indignatio divina damnasset. Quid memorem Oziam, qui non contentus regalibus fascibus, ne fungeretur et sacerdotis officio, contra jus, fasque potestatis velatus cothurno, ablationem expiationis solis sacerdotibus debitam offerre pararet, sic ultione colesti, lepra perfunditur, ut munre sacerdotis, et regni ex eo usque ad obitum permaneret? Oziam pariter, quantum ad ipsum erat, devoto

officio juvencis calcitrantibus, ne arca Dei laberetur, sustinere parantem divinitus percussio illata consumpsit: ostendere scilicet volens, quia nullis omnino causis, nec sub occasione humilitatis praesumentibus, divina officia, et sacramenta coelestia, ab eo cui non incumbit officium, contingi aliquatenus debent.

Caveant ergo, caveant hi qui sibi putant esse licitum quod aliis non ignorant esse illicitum, ne similis eos eorum, quos memoravimus, penna percellat. An forsitan sanctorum patrum regulas, et constitutiones synodicas ignoratis, quibus praecipiuntur ut parochenses presbyteri, non per viiores personas, sed aut per semetipsos, aut per rectores sacrariorum annuis vicibus chrisma a praesidente sibi episcopo petant? Credo, quod qui petere jussérunt, potestatem consecrandi poenitus abstulerunt. Providerit ergo charitas vestra, ne post hujus humilitatis nostrae interdictum, donec et consuetus vobis a Domino praeparatur antistes, quisquam vetita iterare praesumat, et incipiat graviorem ecclesiasticae distinctionis sustinere censuram; utatur quisque honoris sui concesso privilegio, quod proprium sit ordinis presbyterii; non quod summi pontificatus est, improbus minister adsurat. Quisquis post hanc admonitionem in hujuscemodi rebus aliquatenus fuerit deprehensus, sub anathematis insolubili vinculo se noverit esse damnandum. Cui in hoc ipsum non parum humanitatis conceditur, quod nunc eum transire patimur impunitum.

Sane si Dominus voluerit, cum tempus paschalis festivitatis advenerit, si vobis ad petendum impossibile est, datis literis vestris indicare debetis: et nos sacri hujus liquoris ultro poterimus transmittere gratiam; dummodo non praesumatur illicita.

Pari ratione cognovimus, quod ad consecrationem basilicarum alienae sortis a vobis episcopi invitentur; et licet sint unius fidei copula nobiscum in Christo conexi, tamen nec provinciae privilegiis, nec rerum Domini noscuntur utilitatibus convenire: quia jam ad ipsum hujuscemodi fama

perlata est, Ideoque salubri ordinatione censuimus, ut si quando talis necessitas incubuerit, literis nos informare debeatis, et aut per nos, aut per eum qui nobis ex fratribus et coepiscopis nostris visus fuerit, et consecratio ecclesiarum, Deo auspice, poterit celebrari.

Praeterea perditissimam priscillianistarum sectam, tam actis, quam nomine a vobis praecipue novimus honorari. Rogo, quae est ista dementia in ejus amore superflue labi quem in opere non velitis imitari? Nam ut pauca de ejus spurciis in notitiam vestri deducam, exceptis his quae in divinitate prophanus erupit, et ore sacrilego blasphemavit, omnium vitiorum in eodem congeries, veluti in sordium sentina confluxit, ut sectatricum pudorem impudefactus adulter erumperet; et ut ad sceleris nefarii effectum facilius perveniret, maleficii usum gesta etiam ei adsignant. Quid tamen in hunc religioni congruum fidelis cujusquam anima veneratur, qui non solum a sanctis sacerdotibus refutatus est, verum etiam mundani principes justitia legum suarum eum pro memorati sceleris qualitate damnarunt?

Hunc talem fuisse pleniū disset, qui beatissimi ac religiosissimi viri Thuribii episcopi ad sanctum papam urbis Romae Leonem libros editos legit, in quibus hanc sordidam haeresim explanavit, aperuit, et occultam, tenebris suis perfidiaeque nube velatam, in propatulo misit. Ex ipsis etenim libris qualiter cavere, quid respondere contra sacrilegos possit, pius lector inveniet. Unde queso, ut perfidiam cum auctore damnantes atque anathematizantes, rectae fidei regulam teneatis, et de omnibus supra scriptis cauiores exhibere vos procuretis: quo facilius nec mihi de taciturnitate possit esse damnatio, et vobis de obedientia fructum maximum coram salvatore Deo nostro providerem positis. Pax Domini cum omnibus vobis. Amen.

NOTA.

Consta por esta carta que el obispo de Toledo ascendió a metropolitano por costumbre y no por decreto.

Este provino de pertenecer Toledo, y los obispos que lo reconocieron por metropolitano, á soberano distinto que el obispo de Cartajena; sobre lo cual me remito al artículo V.

Núm. 4.

Segunda carta de Montano, obispo metropolitano de Toledo, á Toribio de Palencia despues del año de 523, ántes de 531, en que consta que los territorios de Segovia, Buitrago y Coca se desmembraron del obispado de Palencia por el tiempo de la vida de uno que habia sido consagrado para obispo de Segovia por obispos que no eran de la provincia cartajinense.

Esp. sagr. tom. V. Apénd. III.

Domino eximio, praecipuoque christicolae, domino et filio Thuribio Montanus episcopus.

Alumnum te fidei catholicae, et sanctae religionis amicum, etiam in actis mundialibus conversantem, valde et novimus, et probavimus. Cum enim adhuc floreres in saeculo, ita claritudinis tuae vita perpatuit, ut secundum sententiam Domini, et quae sunt Caesaris Caesari non negares, et Deo quae sua sunt, devota mente persolveres. Jure etenim auctorem te divini cultus in hac praesertim provincia nominabo. Putas ne quanta tibi apud Deum maneat merces, cuius solertia, vel instinctu et idolatriae error abcessit, et priscillianistarum detestabilis, ac pudibunda secta contabuit? Si tandem adhuc, et in nomine honorare desistant, cuius per tuam admonitionem collapsa esse opera non ignorant. Nam de terrenorum dominorum fide quid loquar? Cui ita tuum impendisti laborem, ut feroce cohabitantium tibi animos ad salubrem regulam et normam regularis disciplinae perduceres. Praestavit divina clementia, quia id, quod summo labore conatus es, precibus, et oratione perficeres. Quae tamen ex Palentino conventu ad nos pervenerint, celsitudini

vestrae indicare curavi quo facilius per vestram increpatiōnem nefanda praesumptio in posterum conquiescat.

Quidam (ut ad nos perlatum est) presbyteri ausu temerario, res sacras non tam consecrare, quam violare prae-sumunt; et cunctis ab initio fidei catholicae saeculis inusitatū summis sui ordinis hominibus, nisi tantum pontificibus debitum, jus consecrandi chrisma nescio quo typo, an dementia dicam, indubitanter adsumunt: quod quām sacrilegum sit, piissimam conscientiam tuam latere non credo: et ideo spero, ut pro enervanda hac ipsa superfluitate, severissimi sacerdotis auctoritate utaris, et tantae rei temeratores districtiori increpatione coerces. Qui si post datam admonitionem, nefas iterare praesumpserint, contumacia eorum sententia convenienti damnabitur.

Simili ratione cognovimus, quod necessitudine consecrandarum basilicarum, fratres nostri, alienae sortis episcopi, in locis istis invitati convenient: et licet sit in toto orbe sponsae Christi thalamus unus, ejusque antistites una in eadem fibula charitatis et fidei unione connexi; quod tamen privilegium decessori nostro, necnon dominis, et fratribus nostris, Carpetaniae vel Celtiberiae episcopis, vester quoque episcopus fecit, in exemplaribus charitati vestrae direximus; ut scire possitis, improba petitio qualem potuisse habere profectum.

Et certè municipia, id est Segoviam, Brittallo, et Cauacam, eidem non quidem rationabiliter, sed pro nominis dignitate, concessimus, ne collata benedictio persona vagante vilesceret. Quid ipsi tantummodo, dum advivit, praestitum fuisse cognoscite. Hoc ergo providere volumus, ut consuetudinem antiquam nulla ratione praetermittere debeatis. Quod si haec nostra admonitio in vobis nihil profecerit, necesse nobis erit Domini nostri exinde auribus intimare, pariter et filio nostro Ergani sugerere: et hujusmodi ausum pracepta culminis ejus, vel districtio judicis, non sine vestro detrimento, severissimè vindicabunt: tanta etenim, tribuente Domino, ejus est pietas, ut nihil de hoc, quod ejus anti-

quum custodisse probatur, immutari permittat. Divina vos custodiat Trinitas. Amen.

NOTA.

Consta por esta carta: lo primero que no es nula la administracion del sacramento del orden hecha por obispo ajeno, aunque sea ilícita: lo segundo, que sin contar con el papa, se dismembró el obispado de Palencia para erijir el de Segovia; con cuyo motivo advierto, que aunque se dijo en esta carta que la segregacion fuese por solo el tiempo de la vida del obispo ordenado, prevaleció para siempre: lo tercero, que para el caso de contravencion á lo que mandaba el metropolitano, se amenazaba con dar parte al soberano, y no al papa.

Núm. 5.

Division de la provincia de Galicia en dos por Teodomiro, rey de los suevos, año 569, disponiendo que hubiera dos metropolitanos; uno en Braga, como hasta entonces, y otro en Lugo.

Archivo de Santiago y Esp. sag. tom. XL. Apénd. V.

Tempore suevorum sub era DCVII Theodomirus princeps eisdem suevis concilium in civitate Luco fieri praecepit ad confirmandam fidem catholicam vel pro diversis ecclesiae causis. Postquam peregerunt ea, quae agenda erant in concilio, direxit idem rex epistolam suam ad episcopos qui ibi erant congregati retinens haec. Cupio sanctissimi patres, ut provida utilitate decernatis in provincia regni nostri, ut qui in tota Galleciae regione spatiose satis dioeceses à paucis episcopis tenentur, ita ut aliquantae ecclesiae per singulos annos vix possint à suo episcopo visitari. Insuper tanta provincia unus tantummodo metropolitanus episcopus est, ut de extremis quibusque parochiis longum est singulis annis ad concilium convenire. Dum hanc epistolam episcopi legen-

rant, decreverunt in synodo, ut sedes Lucensis esset metropolitana, sicut et Bracara, quia ibi est terminus de confinitimis episcopis, et ad ipsum locum Lucensem grandis semper erat conventio sueorum: etiam et in ipso concilio alias sedes elegerunt, ubi episcopi ordinarentur. Sieque post haec per unamquamque cathedralm dioeceses et parochias diviserunt, ne inter episcopos contemptio aliquatenus fieret. Id est:

Ad cathedralm Bracarensis; Ecclesias quae in vicino sunt; Centum cellas. Millia. Carandonis. Cortis Cyliolis. Taubis. Lemeto. Ad Portu. Ciliotao. Avoaste. Aylio. Jetarvo. Oculis. Certis. Petroneto. Equisis. Ad saltu. Item Paga. Pannonias. Laetra. Vergancia. Astiatico. Tureco. Auneco. Menobrio. Berese. Palantulio. Ceio. Subpelagio. Sunt XXX.

Ad sedem Portugalensem in Castro novo, ecclesias quae in vicino sunt. Villanova. Betaonia. Visea. Menturio. Torebia. Raibiaste. Bonzoaste. Lumbo. Netis. Napoli. Curmiao. Magneto. Leporeto. Melga. Tongobria. Villagomedei. Tauvasse. Item Paga. Laborencio. Aliobrio. Vallacia. Tranlucco. Cepis. Nandolas et Planciaca. Sunt XXV.

Ad Lameco. Lamecum. Tuentica. Aureaca. Cantabiano. Orannia et Camianos. Sunt VI.

Ad Conimbreensem. Coneimbreca. Eminio. Selio. Lurline. Insula. Asturiane, et Portuale. Castrum anticum. Sunt VIII.

Ad Visensem. Veseo. Rodomiro. Submoncio, Subberbeno. Osma. Onelbone. Totela. Colcia, et Caliabrica, quae apud Gotos postea sedes fuit. Sunt IX.

Ad Dumio familia servorum VI.

Ad Egitanensem. Tota Egitania. Menecipio, et Francos.

Ad Lucensem. Luco civitas cum adjacentiis suis, quod tenent Comites XI una cum Carioca. Sevios, et Cabarcos.

Ad Auriensem. Palla auria. Vesugio-Bebalos. Teporos. Geviros. Pincia. Cassavio. Verecanos. Senabria, et Calabacias maiores. sunt X.

Ad Asturicensem. Asturica. Legio. Bergido. Petra se-

*

peranti. Convianca. Ventosa. Murello superiore et inferiore.
Senimure. Frogellos et Pesicos. Sunt XI.

Ad Iriensem; Morracio. Salinense. Cortinos. Celenos.
Metacios Mercienses. Pestomarcos. Copores. Celticos. Bre-
cantinos. Prutencos. Pluzios. Bisancos. Trasancos. Lapacien-
cos et Arros.

Ad Tudensem: ecclesias quae in vicino sunt. Toreio. Ta-
boleia. Lucoparre. Aureas. Laugetude. Carasiano. Marcialia-
na. Turinio. Celesantes. Tortuca. Item Paga. Aunone. Sa-
cra erbilione. Girada. Ouvenia, et Quarteso.

Ad sedem Britonorum. Ecclesias quae sunt intro brito-
nes, una cum monasterio Maximi et Asturias.

NOTA.

Esta escritura sirve para probar lo que dijimos en el
artículo sexto en cuanto á la division de los obispados de
Galicia; pero siendo estendida en siglos muy posteriores al
que suena, no justifica que se congregase concilio para di-
vidir.

Núm. 6.

Decreto del rey Gundemaro, mandando que el obispo de Toledo, reconocido ya como metropolitano de la Carpetania, lo fuese de toda la provincia Cartajinense año 610.

Esp. sag. tom. VI. Apénd. IV.

Incipit decretum piissimi atque gloriosissimi principis nostri Gundemari regis.

Era DCXLVIII.

Flavius Gundemarus rex venerabilibus patribus nostris Car-
thaginensibus sacerdotibus.

Licet regni nostri cura in disponendis, atque gubernan-
dis humani generis rebus promptissima esse videatur; tunc
tamen majestas nostra maxime gloriosiori decoratur fama vir-

tutum, cum ea, quae ad divinitatis et religionis ordinem
pertinent, aequitate rectissimi tramitis disponuntur: scientes,
ob hoc pietatem nostram, non solum diuturnum tempora-
lis imperii consequi titulum, sed etiam aeternorum adipisci
gloriam meritorum. Nonnullam enim in disciplinis ecclesias-
ticis contra canonum auctoritatem per mores procedentium
temporum licentiam sibi de usurpatione praeteriti principis
fecerunt: ita ut quidam episcoporum Carthaginensis provin-
ciae non revereantur contra canonicae auctoritatis senten-
tiam, passim ac liberè contra metropolitanae ecclesiae po-
testatem, per quasdam fratris, et conspirationes, inexplo-
ratae vitae homines episcopali officio provehi, atque hanc
psam praefatae ecclesiae dignitatem, imperii nostri solo su-
blimam contemnere, perturbantes ecclesiastici ordinis dig-
nitatem, ejusque sedis auctoritate, quam prisca canonum de-
clarat sententia, abutentes. Quod nos ultra modo usque in
perpetuum fieri nequaquam permittimus; sed honorem pri-
matus, juxta antiquam synodalis concilii auctoritatem, per
omnes Carthaginensis provinciae ecclesias, Toletanae ecclesiae
sedis episcopum habere ostendimus: eumque inter suos coe-
picos tam honoris praecellere dignitate, quam nominis
juxta quod de metropolitanis per singulas provincias anti-
qua canonum traditio sanxit, et auctoritas vetus permisit.
Neque eamdem Carthaginensem provinciam in ancipiti duo-
rum metropolitanorum regimine contra patrum decreta per-
mittimus dividendam; per quod oriatur varietas schismatum,
quibus subvertatur fides, et unitas scindatur. Sed haec ipsa
sedes, sicut praedita est antiqua nominis sui veneratione, ac
nostri cultu imperii, ita et totius provinciae polleat eccl-
esiae dignitate, et praecellat potestate.

Illud autem quod jam pridem in generali synodo con-
cilii toletani, á venerabili Euphimio episcopo, manus sub-
scriptione notatum est, Carpetaniae provinciae toletanam esse
sedem metropolim, nos ejusdem ignorantiae sententiam cor-
rigimus: scientes proculdubio Carpetaniae regionem non esse
provinciam, sed partem Carthaginensis provinciae, juxta quod